

Fixa ditt eget lövfrö

En möjlighet om du vill vara säker på frökällan, är att samla frö i egen skog. Har du ett välskött bestånd som fröar av sig, kan du sitta på ett guldägg.

Hör med plantskolorna om de är intresserade av att så upp plantor. Ibland har de brist på vissa sortiment, då kan fröet ge en hygglig inkomst. En del plantskolor kan också odla upp plantor på beställning.

Claes Olsson på Kolleberga Skogstjänst i Skåne är en av Sveriges främsta experter på lövfrö. Här delar han med sig av sina tips.

Text och foto: **Mats Hannerz**

ASK. Asken (foto) har ju drabbats av askskottsjuka, och efterfrågan på askplantor är därför minimal. Men om du har en eller flera oskadade askar kan det vara intressant att samla frön. De kan bära med sig motståndskraft mot sjukdomen.

Samla in fröna när de är gulbruna, från slutet av september. De kan ofta plockas direkt på träden.

AVENBOK. Frön skördas i augusti –september om de ska sås samma höst, annars kan de samlas ända fram till november. Plockas för hand från träden.

BJÖRK. Skörda björkens hängen när de skiftar från grönt till gult, det brukar vara från slutet av juli till slutet av augusti. Hängena plockas från fällda träd eller toppar, eller direkt på stående träd. En bra metod är att samla in grenar som får torka inomhus innan fröna sorteras fram.

BOK. Boken har tydliga fröar och däremellan kan det vara magert med bokollon. Ett bra ollonår kan ge tre ton ollon per hektar. Då gäller det att passa på.

Insamlingen görs i september–oktober. Lagg gärna ut ett nät under de fröbärande träden, och vittja det ofta så att ollonen inte förstörs av gnagare. De kan också angripas av svampar.

Bokollonen kan lagras en vinter i torv eller sand. Vid längre lagring ska de torkas till 8-9 procent fukthalt och lagras i minusgrader.

Köpa svenskt?

Det finns svenska provenienser i plantskolornas sortiment, särskilt av bok, vartbjörk, klibbal och lönn. Men många lövplantor hos plantskolorna kommer från utlandet.

Tänk på

Frön som används vid handel måste ha ett stambrev som berättar varifrån fröet kommer.

Lagra lövträdsfrö
De flesta klarar en nedtorkning till under 10 procent. Då kan de lagras i några veckor eller månader i rumstemperatur, och upp till flera år i frys (5-10 minusgrader). Lagra i lufttäta behållare eller i rum med kontrollerad luftfuktighet.

Frövila

Om fröet ska gro måste frövilan brytas med låg temperatur, 3-5 plusgrader. Många arter kan också sås på hösten för att gro nästa vår. Då har vilan brutits naturligt.

EK. Till skillnad mot andra lövträdsfrön kan inte ekollon lagras. Helst bör de sås redan första hösten, men de kan sparas över den första vintern i torv eller sand, även om det är risk att grobarheten sjunker. Fukthalten får inte sjunka under 40-42 procent.

Ollonen samlas direkt på marken från september till slutet av oktober. Det är bra om marken är förberedd, till exempel genom att gräset är klippt, innan ollonen faller. Skörda snabbt efter ollonfallet så att de inte förstörs av fåglar och djur.

Ekollonen är känsliga för stötar, och får inte heller förvaras i täta material eftersom de andas. Använd gärna nätsäckar av plast (potatissäckar), men fyll inte mer än att säcken liggande på golvet blir högst 10 cm tjock. Ollonen ska torka på ytan men inte mer än så, annars kan de börja gro. Om de ska lagras en tid innan sådd eller transport till plantskola, ska temperaturen hållas omkring 0°C. Inga minusgrader, och absolut inte över 20°C.

FÅGELBÄR. Bären skakas ner på utlagda presenningar. Förvara dem gärna i friskt vatten så att de inte börjar jäsna. Skilj kärnorna från fruktköttet manuellt eller i en stor degblandare.

KLIBB- OCH GRÅAL. Kottar kan samlas september–november innan de har öppnat sig, vilket sker vid första starka frost. Ett tips är att lägga ut fibernät under fröbärande alar. Kottar kan också samlas på fällda toppar och träd.

LIND. Frön kan samlas från marken när de har blåst ner, eller plockas direkt på träden. Fröna kan samlas sent, fram till december. Gröna lindfrön kan samlas redan i augusti–september för direktsådd.

LÖNN. Fröna samlas in i september–oktober när de blir gula eller brunaktiga. Lönnfrö går utmärkt att plocka direkt från träden.

Läsa mer

- "Hantering av lövträdsfrö" från Skogforsk.
- www.kunskapidirekt.se/adellov om proveniensval.

Foto: Björn Svensson

1 kilo ekollon innehåller ungefär 250 frön.

1 kilo björkhängen rymmer 6 miljoner frön – det brukar bli ungefär 60 000 färdiga plantor när de sås på friland.

